

Список використаних джерел:

1. Закон України про інноваційну діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Технопарк : описание элемента инфраструктуры инновационной деятельности. – М., 2006. – 36 с.
3. Амстронг Э. Наука, технологии, инновации, бизнес : англо-русский глоссарий / Э. Амстронг, В. Киселев. – М., 2001. – 78 с.
4. Технопарки : организация и управление. – М. : Изд-во МЭИ, 1997. – 164 с.
5. Технопарки. Определения технопарка [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.tpark.ru/07/index07.htm>.
6. Шишкин О. Мифы и реалии украинских технопарков [Электронный ресурс] / Шишкин О. – Режим доступа 15.08.2013: http://www.technopark-isc.com/index_ru.php?page=press&id=2.
7. Инновационная деятельность : термины и определения. – Минск : Госстандарт Республики Беларусь, 2005. – 86 с.
8. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» : Редакція від 05.12.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу 28.08.2013: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.
9. Зимин И. Украина пока не готова к технопаркам [Электронный ресурс] / Зимин И. // Бизнес. – 2012. – Режим доступа: http://www.business.ua/articles/companies/Ukraine_poka_ne_gotova_k_tehnoparkam_%E2%80%93_ekspert-28683/.
10. В Украине будут делать упор на технопарки и инновации [Электронный ресурс] // Инновационно-аналитический портал inpress.ua. – 1 августа 2013 года. – Режим доступа: <http://inpress.ua/ru/economics/13965-v-ukraine-budut-delat-upor-na-tehnparki-i-innovatsii>.

Рецензент – к.е.н., професор Аранчій В.І.

УДК 338.24:65.018

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ ТА РЕГІОНІВ

Чехович Г.Т., к. е. н., доцент

ПВНЗ «Херсонський економічно-правовий інститут»

Статтю присвячено розробці та розрахунку науково-методичні засад оцінки показників економічної безпеки країн та регіоні. Розрахунок впливу зміни валового внутрішнього продукту, прямих іноземних інвестицій, робочої сили та зовнішнього боргу на інтегральний індикатор безпеки та значення впливу окремих факторів на інтегральний показник економічної безпеки країн та сумарного абсолютного впливу факторів.

The article is devoted to the development and calculation of scientific-methodical bases of an estimation of economic security of the countries and the region. Calculation of the effect of changes in gross domestic product, foreign direct investment, labour and foreign debt on the integral indicator of security and the impact of individual factors on the integrated indicator of economic security of the countries and the total absolute effect of factors..

Постановка проблеми. Застосування даних для розрахунку економічної безпеки за Методикою розрахунку рівня економічної безпеки України – це процес із низкою труднощів для аналізу поза економічною сферою, оскільки багато в чому ускладнюється пошук даних, фізично недоступних в офіційній статистиці, затримується розрахунковий процес у зв'язку з великою кількістю проміжних розрахунків, що гальмує кінцевий результат та можливість його аналізу чи порі-

вняння. В посткризовий період та період рецесії і подальшого економічного підйому всіх країн світу інтегральний показник економічної безпеки має бути доступним для аналізу світовою громадськістю, урядами, економістами, науковцями, засобами масової інформації та іншими користувачами статистичних матеріалів. Для більшої оперативності такого аналізу є потреба в оцінці цього показника доступнішим способом, кінцевий результат якого забезпечить прозорість висновків щодо отриманих даних та можливість їх порівняння.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий інтерес до оцінки економічної безпеки країни висвітлені у працях таких вітчизняних та зарубіжних вчених як Л.Абалкін, В.Білоус, О.Бандурка, О.Барановський, І.Бінько, В.Геєць, С.Глазьев, Б.Грієр, В.Духов, М.Єрмошенко, Я.Жаліло, Б.Кваснюк, Т.Ковальчук, В.Манілов, Г.Маховські, С. Мердок, В. Мунтіян, Н. Нижник, Є. Олейніков, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Пирожков, К. Петрова, В.Сенчагов, Г. Ситник, А. Сухоруков, Я.Тімберген, І.Червяков, В.Шлемко, Д.Фішер, В.Ярочкін та ін.

Постановка завдання. Основною метою статті є розрахунок оцінки економічної безпеки країни, порівняння її з іншими країнами світу. Визначення впливу зміни валового внутрішнього продукту, прямих іноземних інвестицій, робочої сили та зовнішнього боргу на інтегральні індикатори безпеки країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Порівняння значень ВВП, прямих іноземних інвестицій, економічної активності населення та зовнішнього боргу України із десятьма світовими країнами, що мають схожі або аналогічні показники у веденні національного господарства, подано в табл. 1 і табл. 2.

Таблиця 1

Порівняння основних показників економічної безпеки України та деяких країн світу в 2009 році (за ПКС)*

Показники	Обсяг ВВП, млрд. дол. [226]	Приріст ВВП, % [227]	ВВП на душу насе- лення (ПКС), дол. [38]	Приток ПІІ, млн. дол. [224]	ПІІ, % до ВВП**	Обсяг зовнішнього боргу, млрд. дол. [176]	Зовнішній борг, % до ВВП**	Рівень безро-біття, % [245]	Робоча сила, млн. осіб [232]
Польща	430,08	1,6	17900	13022,00	3,20	201,20	46,78	8,2	17,28
Аргентина	307,15	0,9	13900	4017,15	1,27	108,60	35,36	8,6	16,4
Білорусь	49,04	0,2	12500	1884,40	3,84	28,50	58,12	1,0	5,00
Півд.Корея	832,51	0,3	28100	2249,00	0,18	333,60	40,07	3,6	24,4
ПАР	285,36	-1,7	10300	5353,69	1,88	73,84	25,88	23,8	17,30
Франція	2649,39	-2,7	32500	35121,38	2,26	4698,00	177,32	9,1	28,14
Малайзія	193,09	-1,6	13800	1387,39	0,72	48,26	24,99	3,7	11,38
Іспанія	1460,25	-3,7	29300	8553,70	0,44	2410,00	165,04	20,0	23,04
Румунія	161,11	-8,5	11600	4846,00	3,92	95,48	59,26	6,9	9,33
Фінляндія	237,99	-8,4	34100	57,70	0,25	364,90	153,33	8,2	2,68
Середнє значення за країнами**	660,60	-2,4	20400	7649,24	1,80	836,24	78,62	9,11	15,50
Україна	113,55	-14,8	6300	4816,0	4,24	103,4	85,87	8,8	22,15

* складено автором на основі джерел [1,2,3,4,5,6]

** розраховано автором

Окрім вартісних даних економічного зростання, боргових взаємин, інвестиційних потоків та натуральних значень рівня робочої сили, в табл. 1 і табл. 2 наведені темпи приросту, важливі для економічної безпеки порівняння цих показників з обсягами національного доходу, представлено рівень ВВП на душу населення як основний показник глобального рівня життя в країні та процентний рівень безробіття кожної країни в певному році.

Аналогічне порівняння показників економічної безпеки наведено для їх оцінки у 2010 році (табл. 2).

Таблиця 2

**Порівняння основних показників економічної безпеки України
та деяких країн світу в 2010 році (за ПКС)***

Показники	Обсяг ВВП, млрд. дол. [226]	Приріст ВВП, % [227]	ВВП на душу на- селення (ПКС), дол. [37]	Приток ПП, млн. дол. [224]	ПП, % до ВВП***	Обсяг зовніш- нього боргу, млрд. дол. [55]	Зовнішній борг, % до ВВП***	Рівень безро- біття, % [233]	Робоча сила, млн осіб [203]
Польща	468,59	3,9	18800	9056,00	1,93	252,90	53,97	11,8	17,66
Аргентина	368,71	9,2	14700	6336,83	1,72	128,60	34,88	7,9	16,54
Білорусь	54,71	7,6	13400	1402,80	2,56	24,80	45,33	0,8	4,69
Півд.Корея	1014,48	6,2	30200	-150,10	-0,01	370,10	36,48	3,3	24,75
ПАР	363,70	2,8	10700	1565,44	0,43	80,52	22,14	23,3	17,32
Франція	2560,00	1,5	33300	33671,5	1,32	5633,00	183,52	9,5	29,32
Малайзія	237,80	7,2	14700	9102,98	3,83	62,82	26,42	3,5	11,63
Іспанія	1407,41	-0,1**	29500	24658,3	1,75	2570,00	153,90	20,0	23,09
Румунія	161,62	0,9	11500	3453,00	2,14	108,90	67,38	8,2	9,35
Фінляндія	238,80	3,7	35300	4396,51	1,84	370,80	155,28	8,4	2,67
Середнє значення за країна- ми***	687,58	4,29	21210	9349,33	1,75	883,62	77,93	10,7	15,70
Україна	136,83	4,2	6700	6495,00	4,75	117,35	85,76	8,4	22,02

* складено автором на основі джерел [1,2,4,6,7]

** використано джерело Національного інституту статистики Іспанії [3]

*** розраховано автором

За даними джерела [1] середнє значення ВВП на душу населення в світі у 2009 році становить 11100 дол. США. З табл. 2 зрозуміло, що жодна із проаналізованих країн не перетнула цю межу в сторону зниження, окрім ПАР та України. Але й між цими країнами різниця складає 3 тис. дол. або 30% на одну особу. За даними джерела [6] в 2010 році середньосвітовий показник приросту ВВП склав 4,6% (у порівнянні із попереднім роком середній світовий показник знизився на 0,7%). Зважаючи на те, що тільки чотири з одинадцяти країн (табл. 2) перевищили зазначену величину, а Україна максимально наблизилась до неї, то можна говорити про позитивну тенденцію посткризового періоду. Разом з цим, для гарантії стабільності потрібне не швидке економічне зростання в умовах нестачі ресурсів, а поступове і стає збільшення темпів економічного зростання та слабке реагування промисловості та фінансо-

вої системи держави на негативні чинники ззовні. Для досягнення таких цілей доцільно розвивати галузі, що визначають технічний прогрес та галузі, що забезпечують вирівнювання розвитку економіки та досягнення якомога повнішої зайнятості, виходячи з динаміки структури кінцевого попиту.

Табл. 3 дає порівняльний аналіз внеску кожної з проаналізованих країн в загальний обсяг ВВП в світі, в обсяг ПІІ та зовнішнього боргу, а також показує аналіз їх сумарної частки в світовій економіці в 2009 році.

Таблиця 3

**Значення відсоткової частки окремих країн
в показниках економічної безпеки світу (2009 рік)***

Показники	Значення показників ВВП, ПІІ, зовнішнього боргу та економічної активності населення				
	Приріст ВВП, %**	Обсяг ВВП, млрд. дол.	ПІІ, млрд. дол.	Обсяг зовнішнього боргу, млрд.дол.	Робоча сила, млн. осіб
Світ	-	58892,85**	1342,90***	56900,00 ****	2991,5*****
сукупне значення 11 країн*	-	6719,52	105,45	8459,88	-
<i>Частка кожної країни в загальному світовому показнику ВВП, ПІІ, зовнішнього боргу та робочої сили, %*</i>					
Україна	-14,8	0,19	0,36	0,18	0,74
Польща	1,7	0,73	0,97	0,35	0,58
Аргентина	0,9	0,52	0,30	0,19	0,55
Білорусь	0,2	0,08	0,14	0,05	0,17
Південна Корея	0,2	1,41	0,17	0,59	0,82
Південна Африка	-1,8	0,48	0,40	0,13	0,58
Франція	-2,5	4,50	2,62	10,00	0,94
Малайзія	-1,7	0,33	0,10	0,08	0,38
Іспанія	-3,7	2,48	0,64	4,56	0,77
Румунія	-7,1	0,27	0,36	0,17	0,31
Фінляндія	-8,4	0,40	0,004	0,64	0,09
частка 11 країн в світовому показнику, %*	-	11,41	6,05	17,25	5,79

* складено та розраховано автором на основі джерел [7,6,2,4,5]

** дані подані на основі джерела [6]

*** розраховано автором для 197 країн на основі джерела [4]

**** дані подані для 141 країни на основі джерела [7]

***** розраховано автором для 130 країн на основі джерела [2]

Аналогічний порівняльний аналіз внеску кожної з проаналізованих країн в загальний обсяг ВВП в світі, в обсяг прямих іноземних інвестицій, зовнішнього боргу та кадрового потенціалу, а також аналіз їх сумарної частки в світовій економіці 2010 року представлено в табл. 4.

Ми пропонуємо представити узагальнюючий показник економічної безпеки у вигляді інтегрального показника економічної безпеки країни (ІЕСС), який є добутком часток, що використовувалися при оцінці секторів економічної безпеки (табл. 2 і табл. 4).

**Значення відсоткової частки окремих країн
в показниках економічної безпеки світу (2010 рік)***

Показники	Значення показників ВВП, ПП, зовнішнього боргу та економічної активності населення				
	Приріст ВВП, %**	Обсяг ВВП, млрд. дол.	ПП, млрд. дол.	Обсяг зовнішнього боргу, млрд.дол.	Робоча сила, млн. осіб
Світ	-	76287,67**	1340,97***	56331,00****	3027,8*****
сукупне значення 11 країн*	-	7012,65	99,99	8380,79	-
<i>Частка кожної країни в загальному світовому показнику ВВП, ПП, зовнішнього боргу та робочої сили, %*</i>					
Україна	4,2	0,18	0,48	0,21	0,73
Польща	3,9	0,61	0,68	0,45	0,58
Аргентина	9,2	0,48	0,47	0,23	0,55
Білорусь	7,6	0,07	0,10	0,04	0,15
Південна Корея	6,2	1,33	-0,01	0,66	0,82
Південна Африка	2,8	0,48	0,12	0,14	0,57
Франція	1,5	3,36	2,51	8,34	0,97
Малайзія	7,2	0,31	0,68	0,11	0,38
Іспанія	-0,1	1,84	1,84	3,85	0,76
Румунія	0,9	0,21	0,26	0,19	0,31
Фінляндія	3,7	0,31	0,33	0,66	0,09
частка 11 країн в світовому показнику, %*	-	9,19	7,46	14,88	5,92

* складено та розраховано автором на основі джерел [7,6,2,4,5]

** дані подані на основі джерела [6]

*** розраховано автором для 197 країн на основі джерела [4]

**** дані подані на основі джерела [7]

***** розраховано автором для 130 країн на основі джерела [2]

При розрахунку ІЕСС прямопропорційні показники, такі як частка ВВП та робочої сили, виступають множниками, а оберненопропорційні показники ПП та зовнішнього боргу – дільниками. Таким чином, формула ІЕСС виглядає наступним чином:

$$IIESC_{2009} = \frac{GDP_{2009} \times LF_{2009}}{FDI_{2009} \times ED_{2009}}, \quad (1)$$

де $IIESC_{2009}$ – інтегральний індикатор економічної безпеки країни у 2009 році;

GDP_{2009} – частка ВВП аналізованої країни у цьому індикаторі у 2009 році;

LF_{2009} – частка робочої сили в країні станом на кінець 2009 року;

FDI_{2009} – частка прямих іноземних інвестицій в країну у 2009 році;

ED_{2009} – частка зовнішнього боргу країни у 2009 році.

Аналогічний вигляд матиме формула розрахунку ІЕСС для української економіки 2010 року. Результат виглядає наступним чином:

$$IIESC_{2009} = \frac{0,19 \times 0,74}{0,36 \times 0,18} = 2,19$$

$$IIESC_{2010} = \frac{0,18 \times 0,73}{0,48 \times 0,21} = 1,29$$

Кінцевий підрахунок за описаною формулою відображає загальний результат IIESC за одинадцятьма країнами, де $0 \leq IIESC \rightarrow \infty$ і $IIESC \rightarrow 34,6$ у 2009 році та $IIESC \rightarrow 32,2$ у 2010 році. Не існує верхньої межі IIESC, тому для визначення величини, для якої буде прагнути наблизитися показник IIESC, потрібно зробити його розрахунок для найбільших економік світу. Оскільки до складу IIESC входять чотири індикатори, ми зупинили вибір на тих країнах, які мають найвагоміші показники за цими індикаторами: США преважують у відсотковій частці ВВП (23,8% у 2009 році та 19,1% у 2010 році); Китай преважує у робочій силі (24% та 26,7% у 2009 та 2010 роках відповідно) та має найменші показники щодо зовнішнього боргу; Японія виступає інвестиційним донором та за показником прямих іноземних інвестицій має відтік із країни, що позитивно впливатиме на IIESC. За результатами, найвищого значення у 34,6 пунктів показник IIESC досягнув у 2009 році в Китаї, а 32,2 пункти показник IIESC досягнув у 2010 році в Японії (табл. 5).

Таблиця 5

Результат підрахунку IIESC в одинадцяти країнах у 2009-2010 роках*

Країна	Україна	Польща	Аргентина	Білорусь	Півд. Корея	ПАР	Франція	Малайзія	Іспанія	Румунія	Фінляндія
ПЕСС 2009	2,19	1,23	5,01	1,98	11,74	5,42	0,20	14,23	0,71	1,41	13,14
ПЕСС 2010	1,29	1,18	2,45	2,41	16,54	16,34	0,13	1,58	0,17	1,31	0,13
			США			Китай			Японія		
Частка світового ВВП,%	2009 р.		23,8			8,5			8,6		
	2010 р.		19,1			7,8			7,2		
Частка світових ПП, %	2009 р.		11,8			8,5			0,88		
	2010 р.		17,6			13,8			-0,1		
Частка зовніш- нього боргу в світі, %	2009 р.		24,0			0,8			3,8		
	2010 р.		26,7			1,0			4,8		
Світовий внесок у показник робо- чої сили, %	2009 р.		5,3			26,3			2,2		
	2010 р.		5,1			27,1			2,2		
ПЕСС 2009			0,445			34,6(верхня межа)			5,7		
ПЕСС 2010			0,207			15,8			32,2(верхня ме- жа)		

* розраховано автором

Показник IIESC для України знизився, оскільки зменшилися всі показники чисельника і збільшилися всі показники знаменника. Різкий скачок хоча б одного із чотирьох складових IIESC неодмінно призводить до різкої зміни

рівня економічної безпеки. У переважній більшості країн (Фінляндії, Малайзії, Іспанії, Аргентині і ПАР) на різку зміну ІЕСС сильно впливає підвищення або зниження притоку інвестицій. Особливо сильних змін зазнав цей показник у Південній Кореї. У Іспанії значний вплив чинить низький показник робочої сили. Найсильнішою економікою серед одинадцяти проаналізованих є корейська. У Франції та Іспанії незважаючи на те, що світова частка ВВП є значною і присутній значний потенціал, обсяг зовнішнього боргу нівелює високі показники інших складових ІЕСС.

Результат табл. 5 повністю відображає ситуацію, що склалася зараз у розвинених європейських країнах, становище яких погіршилось внаслідок системної кризи 2010-2011 років на тлі фінансової кризи 2009 року за рахунок надвеликого зростання вартісних та відносних показників зовнішнього боргу.

Для більш точного підрахунку рівня ІЕСС і аналізу стану економічної безпеки в обраній країні у подальшому доцільно робити сегментацію країн на групи зі схожими вихідними даними, що потрібні для розрахунку. Порівняння країн-лідерів та країн, чий розвиток не має вагомego впливу на світову економіку, може призвести до викривлення кінцевого результату та загального висновку про стан безпеки в державі. Найбільш точним буде порівняння в середині однієї країни у часовому розрізі.

Характерною особливістю даної методики визначення рівня економічної безпеки є те, що верхній поріг ІЕСС має тенденцію до збільшення за роками, оскільки підвищуються показники ВВП, інфляції, зростають грошові потоки і т.п., а разом з ними зростають частки країн (тобто їх внесок) у формуванні світового капіталу.

Для наступних розрахунків частки зміни кожної із складових частин ІЕСС ми використали метод ланцюгових підстановок факторного аналізу, спираючись на дані табл. 4.2 (для базисного року) і табл. 4.3 (для звітнього року). Такі розрахунки наведемо, перш за все, для України.

$$\frac{GDP_{2010} \times LF_{2009}}{FDI_{2009} \downarrow \times ED_{2009}} \rightarrow \frac{GDP_{2009} \times LF_{2009}}{FDI_{2009} \downarrow \times ED_{2009}} \rightarrow \frac{GDP_{2009} \times LF_{2010}}{FDI_{2009} \downarrow \times ED_{2009}} \rightarrow \frac{GDP_{2009} \times LF_{2009}}{FDI_{2009} \downarrow \times ED_{2010}} \quad (2)$$

$$\frac{0,18 \times 0,74}{0,36 \times 0,18} = 2,038; \rightarrow \frac{0,19 \times 0,74}{0,48 \times 0,18} = 1,622; \rightarrow \frac{0,19 \times 0,73}{0,36 \times 0,18} = 2,152; \rightarrow \frac{0,19 \times 0,74}{0,36 \times 0,21} = 2,911$$

Для обчислення впливу кожного з факторів на відхилення показника, що аналізується, необхідно від кожного наступного члена (добутку) ланцюгової схеми, наведеної вище, відняти величину кожного попереднього [113]. Таким чином, вплив ВВП на інтегральний показник економічної безпеки країни буде розраховуватися за наступною формулою:

$$\Delta IESC_{GDP} = \frac{GDP_{2010} \times LF_{2009}}{FDI_{2009} \times ED_{2009}} - IESC_{2009} \quad , \quad (3)$$

тобто:

$$\Delta IIESC_{GDP} = \frac{0,18 \times 0,74}{0,36 \times 0,18} - 2,19 = 2,038 - 2,190 = -0,15$$

Аналогічним чином розраховується вплив показників ПП, робочої сили та зовнішнього боргу на індикатор, що досліджується. Результат розрахунку виглядає наступним чином: $\Delta IIESC_{FDI} = 0,57$; $\Delta IIESC_{LF} = -0,04$; $\Delta IIESC_{ED} = -0,28$.

Сумарний абсолютний вплив факторів дорівнює загальному абсолютному приросту інтегрального індикатора економічної безпеки країни:

$$\Delta IIESC = \Delta IIESC_{GDP} + \Delta IIESC_{FDI} + \Delta IIESC_{LF} + \Delta IIESC_{ED} \quad , (4)$$

Потрібно уточнити, що значення показників у формулі 4 не завжди є додатними. Для отримання необхідного результату додавання кожне із від'ємних значень інтегральних показників розрахуємо за модулем. Отже,

$$\Delta IIESC = |-0,15| + 0,57 + |-0,04| + |-0,28| = 1,04.$$

Для визначення структури впливу факторів, які досліджуються, тобто їх питомої ваги у загальній величині приросту інтегрального індикатора, потрібно одержаний частковий вплив кожного фактора поділити на сумарний абсолютний вплив факторів, отриманий із формули 4.4, і помножити на 100%:

$$GDP_{2010} = 0,15 / 1,04 \times 100\% = 14,7\%;$$

$$FDI_{2010} = 0,57 / 1,04 \times 100\% = 54,7\%;$$

$$LF_{2010} = 0,04 / 1,04 \times 100\% = 3,7\%;$$

$$ED_{2010} = 0,28 / 1,04 \times 100\% = 26,9\%.$$

Отримані результати свідчать, що частки зміни показників ВВП, ПП, робочої сили та зовнішнього боргу у загальному показнику ІЕСС склали 14,7%, 54,7%, 3,7% та 26,9% відповідно.

Викладений факторний аналіз передбачає дослідження умов, причин та факторів, що вплинули на економічну безпеку країн у 2009-2010 роках, та результатів, що випливають з них. Оскільки в основі факторного аналізу застосовуються виявлення, оцінка і прогнозування впливу факторів на зміну результативного показника, розглянемо детальніше отримані результати проведеного аналізу у табл. 6.

В табл. 6 розглянуто показники ІЕСС у базисному та поточному роках для 11 країн світу. Проміжний розрахунок демонструє дуже розрізнені результати в кожній країні щодо сумарної частки показників ВВП, ПП, робочої сили та зовнішнього боргу у проаналізованих роках.

Для визначення результату впливу окремих факторів на ІЕСС та їх сумарного абсолютного впливу скористаємося табл. 7.

У табл. 7 показано результат впливу окремих факторів на сумарний ІЕСС кожної країни. Ці показники потрібні для визначення питомої ваги впливу факторів, що досліджуються, на ІЕСС.

Таблиця 6

Значення інтегральних індикаторів економічної безпеки країн у 2009 і 2010 роках та ланцюгова схема розрахунку впливу факторів*

Країни	Значення $PIESC_{2009}$	Значення $PIESC_{2010}$	ланцюгова підстановка			
			$GDP_1 * LF_0 / FDI_0 * ED_0$	$GDP_0 * LF_0 / FDI_1 * ED_0$	$GDP_0 * LF_1 / FDI_0 * ED_0$	$GDP_0 * LF_0 / FDI_0 * ED_1$
Україна	2,19	1,29	2,038	1,622	2,152	1,911
Польща	1,23	1,18	1,035	1,766	1,242	0,969
Аргентина	5,01	2,45	4,641	3,170	4,990	4,187
Білорусь	1,98	2,41	1,705	2,656	1,835	2,253
Південна Корея	11,74	16,54	11,047	19,666	11,768	10,479
Південна Африка	5,42	16,34	5,329	18,497	5,358	4,917
Франція	0,20	0,13	0,146	0,204	0,202	0,162
Малайзія	14,23	1,58	13,533	2,166	14,372	10,825
Іспанія	0,71	0,17	0,527	0,245	0,701	0,657
Румунія	1,41	1,31	1,091	1,975	1,395	1,223
Фінляндія	13,14	0,13	10,177	0,172	12,933	12,800

* розраховано автором

Таблиця 7

Значення впливу окремих факторів на інтегральний показник економічної безпеки країн та сумарного абсолютного впливу факторів*

Країни	$ \Delta IESC_{GDP} $	$ \Delta IESC_{FDI} $	$ \Delta IESC_{LF} $	$ \Delta IESC_{ED} $	$\Delta IESC$
Україна	0,153	0,569	0,039	0,280	1,040
Польща	0,195	0,536	0,012	0,261	1,005
Аргентина	0,367	1,838	0,018	0,821	3,044
Білорусь	0,275	0,676	0,145	0,273	1,368
Південна Корея	0,696	7,923	0,026	1,264	9,909
Південна Африка	0,087	13,080	0,059	0,499	13,725
Франція	0,050	0,008	0,006	0,034	0,098
Малайзія	0,701	12,068	0,138	3,408	16,315
Іспанія	0,181	0,463	0,007	0,051	0,702
Румунія	0,318	0,566	0,014	0,186	1,083
Фінляндія	2,961	12,966	0,206	0,338	16,472

* розраховано автором

Структура впливу зміни ВВП, ПП, зовнішнього боргу та економічної активності населення подана в табл. 8.

У факторному аналізі основними прийнято вважати чинники, які мають вирішальний вплив на результативний показник, а вторинними вважаються ті

чинники, які за наявної кон'юнктури не мають вирішального впливу на результати діяльності господарюючого суб'єкта.

Із даних таблиці видно, що у звітному році в десяти із одинадцяти країн показник прямих іноземних інвестицій мав найвагомійший вплив на зміну рівня індикатора економічної безпеки. Виключенням стала Франція, в якій питома вага впливу ВВП склала 76,2%.

Таблиця 8

Питома вага впливу зміни валового внутрішнього продукту, прямих іноземних інвестицій, робочої сили та зовнішнього боргу на інтегральний індикатор безпеки у 2010 році*

Країна	GDP	FDI	LF	ED
Україна	14,7	54,7	3,7	26,9
Польща	19,5	53,4	1,2	26,0
Аргентина	12,1	60,4	0,6	27,0
Білорусь	20,1	49,4	10,6	19,0
Південна Корея	7,0	80,0	0,3	12,8
Південна Африка	0,6	95,3	0,4	3,6
Франція	50,9	8,3	5,9	34,9
Малайзія	4,3	74,0	0,8	20,9
Іспанія	25,8	66,0	1,0	7,2
Румунія	29,3	52,2	1,3	17,2
Фінляндія	18,0	78,7	1,25	2,05

* розраховано автором

Висновки. Із проведеного аналізу видно, що у звітному році в десяти із одинадцяти країн показник прямих іноземних інвестицій мав найвагомійший вплив на зміну рівня індикатора економічної безпеки. Виключенням стала Франція, в якій питома вага впливу ВВП склала 76,2%. Така різниця у порівнянні з іншими країнами пов'язана не з тим, що ВВП Франції зазнав значних змін у звітному році, а з тим, що доля ВВП Франції у світі найбільша серед країн, що досліджуються, а також серед країн Євросоюзу і всього світу. Це єдина із досліджених у роботі країн, що входить до Великої вісімки і роками зберігає стійке положення на міжнародній арені. Що стосується показників української економіки, можна спостерігати, що найбільший вплив створює приток прямих іноземних інвестицій, що закріплює репутацію нашої країни як вигідного реципієнта для інвесторів з-поміж країн, що розвиваються. Незважаючи на те, що приріст ВВП України сягнув 4,2% у 2010 році, а різниця приросту у порівнянні із 2009 роком склала рекордні 19%, питома вага його впливу виявилась незначною і ледь перевищила 12%. Загалом, у більшості досліджених країн окрім впливу інвестицій, спостерігається вагомий вплив інших індикаторів: для кожної країни вони є різними, але частка їх впливу перевищує 1/5. У таких країнах як Польща та Румунія, де не превалує жоден із досліджених факторів, вплив трьох із чотирьох показників сягає схожої позначки та свідчить про зважену грошово-кредитну, боргову та соціальну політику урядів цих країн. Для корекції методів державного регулювання еко-

номічної безпеки має сенс взяти до уваги факторний аналіз впливу показників екосистеми на зміну результатів господарської діяльності в країні.

Список використаних джерел:

1. ВВП на душу населения в 2010 году [Електронний ресурс] / Статистика стран мира. Обзор / Исаенко А. И. – Режим доступа : <http://iformatsiya.ru/tabl/567-vvp-na-dushu-naseleniya-2010.html>.

2. Численность работоспособного населения стран мира в 2010 году [Електронний ресурс] / Статистика стран мира. Обзор / Исаенко А. И. – Режим доступа: <http://iformatsiya.ru/tabl/568-chislennost-rabotosposobnogo-naseleniya-stran-mira-2010.html>.

3. Aumento del Brutto Inland Product (BIP) [Електронний ресурс] : за даними Національного інституту статистики Іспанії – Instituto Nacional de Estadística (INE). – 2011. – Режим доступа : <http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=%2Ft35%2Fp009&file=inebase&L=0>.

4. Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US \$). Databank [Електронний ресурс] : за даними Всесвітнього банку – The World Bank Group. – 2011. – Режим доступа : <http://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD/countries>.

5. GDP (current US \$). Databank [Електронний ресурс] : за даними Всесвітнього банку – The World Bank Group. – 2011. – Режим доступа : <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>.

6. GDP growth (annual %). Databank [Електронний ресурс] : за даними Всесвітнього банку – The World Bank Group. – 2011. – Режим доступа : <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG/countries>.

7. Государственный внешний долг стран мира 2010. Главные факты. [Електронний ресурс] / 2011. – Режим доступа : <http://www.rusfact.ru/news/eh/2011-03-01-1585>.

Рецензент – д.е.н., професор Тоніха В.І.

УДК 330.142

ПОТОКОВІ ПРОЦЕСИ У ВІДТВОРЕННІ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Щербата М. Ю., викладач

Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса

У праці проаналізовано вітчизняний досвід щодо застосування поточкових процесів у відтворенні оборотних активів молокопереробних підприємств, досліджено наукове осмислення впливу поточкових процесів на ресурсну концепцію реалізації економічного потенціалу молокопереробної галузі.

The paper analyzes the domestic experience on the use of flow processes in the reproduction of current assets dairy companies researched scientific understanding of the influence of flow processes on the resource concept of economic potential dairy industry.

Постановка проблеми. Наукове осмислення нових правових, економічних й соціальних векторів в процесах управління фінансовою діяльністю молокопереробних підприємств потребує розробки адекватних механізмів оцінки результатів їх діяльності. Ринкова відокремленість підприємств спрямовує управління ними на нарощення фінансового потенціалу в довгостроковій перспективі, збереження їх майнових ресурсів і ефективне використання джерел їх формування. Управління фінансовими потоками, що інвестовано в оборотні активи, виступає визначальним і стратегічно важли-